สัมภาษณ์ "โครงการศึกษาวิจัยและจัดทำประวัติการพัฒนาพลังงานของประเทศไทย"
ฯพณฯ สาวิตต์ โพธิวิหค
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
ณ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล
เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2543 เวลา 11:20 น.

อ. เทียนไชย : สพช. มีโครงการศึกษาเพื่อรวบรวมประวัติพลังงานของประเทศไทย ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นวิทยาทานและเพื่อประโยชน์ในงานของ สพช. ในอนาคต เพราะแนวทางการกำหนดนโยบายที่สำคัญๆ ในอดีต ที่เปลี่ยนโฉมการใช้พลังงานในประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาว่าทำไมจึงมีการ กำหนดนโยบายอย่างนั้น เช่น ยุคน้ำมันลอยตัว เป็นต้นมา นโยบายเหล่านั้นมีคุณค่าต่อการศึกษาและการกำหนดนโยบายในอนาคตด้วย คิดว่าควรจะรวบรวมความเป็นมาของนโยบายพลังงานหลักๆ ส่วนงานการศึกษามีอยู่ 2 เรื่อง เรื่องแรกเป็นงานเอกสาร ไม่ว่าจะเป็นมติ ครม. กพช. กพง. ในอดีต แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายพลังงาน ในอดีตเพื่อที่จะบันทึกไว้

ขอย้อนถามตั้งแต่สมัยเป็นรัฐมนตรี สมัยรัฐบาลชวน 1 ให้ท่านช่วยเล่าในยุคที่เป็น รัฐบาลเข้ามารับหน้าที่บริหารพลังงาน อะไรเป็นนโยบายพลังงานที่ท่านเข้ามารับตำแหน่งในช่วงนั้น เท่าที่ทราบจะเป็นเรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจพลังงานโดยเฉพาะด้านไฟฟ้าเป็น เรื่องสำคัญ

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ในหลักการแล้วเราควรบริหารงานเศรษฐกิจในแบบ เศรษฐกิจเสรี ซึ่งแปลว่าควรจะต้องส่งเสริมขบวนการแข่งขัน ลดบทบาทของรัฐลง ถ้าพูดเรื่องพลังงานแล้ว ก็คงต้องยอมรับในกรอบอีกด้านหนึ่งคือ ต้องมีการเชื่อมโยงกับต่างประเทศโดยเฉพาะเพื่อนบ้านเราหรือภูมิภาคของเรา เพราะระบบพลังงานไม่ใช่กิจกรรมในตัวเองเบ็ดเสร็จ เช่นโรงงานอุตสาหกรรม 1 โรง เป็นเรื่องของวัตถุดิบบางอย่าง แต่ด้านพลังงานไม่ว่าจะเป็นก๊าซฯ ที่มาตามท่อจะต้องมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน ซึ่งเราก็เห็นเช่น ยุโรป อเมริกา ก็เชื่อมโยงกันข้ามประเทศ ข้ามทวีปทั้งนั้น ภายใต้กรอบอันนี้ก็เห็นชัด ตอนที่เข้ามาดูแลด้านนโยบาย บ้านเมืองตอนต้นยังเป็นการดำเนินการของรัฐเป็นหลัก บทบาทของเอกชนน้อยมากทั้งด้านประวัติศาสตร์และทางด้านกฎหมาย รัฐจะผูกขาด ความคุ้นเคยของคนไทยยังไม่นำไปสู่จุดที่ผมคิดว่าน่าจะไป นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของการเชื่อมโยงกับต่างประเทศในการซื้อน้ำมัน เข้ามาใช้ เรื่องไฟฟ้ายังไม่ได้ข้อยุติว่าจะเชื่อมโยงวิธีไหนกับเพื่อนบ้าน ก๊าซฯ ก็เป็นเรื่องที่เราเอาของเขามาใช้ แต่ในที่สุดมีความคิดว่าไม่ว่าจะเป็นก๊าซธรรมชาติหรือไฟฟ้า ต้องเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน หรืออาเซียน นอกนั้นที่ยังไม่ได้เป็นสมาคมอาเซียนไม่ว่าจะเป็นลาว พม่า นั้นคือกรอบที่ผมผลักดันเพื่อให้ออกมาเป็นรูปธรรม อะไรที่ทำได้เลยโดยใช้อำนาจของฝ่ายบริหารก็พยายามผลักดันไปก่อน อะไรที่ทำไม่ได้โดยที่ต้องแก้กฎหมายก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องใช้เวลา เพราะฉะนั้นสังเกตตอนต้นเราจะใช้อำนาจฝ่ายบริหารเป็นหลัก เช่น เรื่อง SPP IPP ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ก่อน ใช้อำนาจของฝ่ายบริหารที่จะเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านเรา เช่น ไปลงนาม MOU ซื้อไฟฟ้าจากลาว หรือมีการเจรจากับมาเลเซียในการพัฒนาพื้นที่ร่วม หรือจะมีการเชื่อมโยงของระบบไฟฟ้า เพราะฉะนั้นพื้นฐานแรกก็ใช้ระบบด้านบริหารและริเริ่มขึ้นมา เพราะฉะนั้นในแง่แปรรูปเราเปิดทางให้เอกชนมีส่วนร่วมแต่แปรจริงในรูปของรัฐ วิสาหกิจนั้นยังไม่เกิดขึ้น แต่เรื่องขบวนการของเอกชนก็ไม่ใช่ว่าจะต้องแปรรูปถึงจะมีขบวนการ เราทำทั้งสองทางขนานไป อะไรที่แปรรูปก็ แปรไป อะไรที่เปิดขบวนการแข่งขันก็ทำไป แล้วอะไรที่เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านของเราก็

เชื่อมโยงไป บทบาทการผูกขาดรัฐก็จะน้อยลงไป เพราะฉะนั้นตอนเอกชน เริ่มเข้ามาแล้วก็เป็นการวางกติกา แต่กติกาทุกกติกาที่วางไว้พยายามถือปฏิบัติที่นานาชาติเข้าใจยอมรับ การแปรรูปไม่ใช่ไปรื้อหมด เหมือนกับบ้างสาขา เช่น สาขาโทรคมนาคมเป็นการให้สัมปทานเอกชน ไม่ใช่เป็นเรื่องการส่งเสริมการแข่งขันแต่เป็นการให้สัมปทานผูกขาด และต้องมารื้อพวกนั้นใหม่ ซึ่งเป็นปัญหามาก ตอนนี้ จะต้องเข้า WTO จะต้องเปิดเสรี ตอนนี้มีปัญหาสัญญาที่ผูกขาด ต้องแปลงสัญญา สำหรับสาขาพลังงานของเรา คำว่าแปลงสัญญาไม่เกิดขึ้น เพราะว่า เตรียมที่จะไปสู่ระบบเศรษฐกิจเสรีมากขึ้น มีขบวนการแข่งขันอย่างแท้จริง เพื่อไปสู่การแปรรูปต่อไป เพราะฉะนั้นผมคิดว่าทางเดินของการแปรรูปสาขาพลังงานหรือดึงเอกชนมีส่วนรวม ขบวนการแตกต่างกับสาขาอื่นซึ่งมีปัญหาอยู่ เพราะฉะนั้นจะสังเกตได้ว่าเราสร้างความเชื่อมั่นกับผู้ลงทุนในระดับหนึ่ง โดยใช้รูปแบบการซื้อขายไฟฟ้าซึ่งเท่ากับว่าเปิดทั้ง 2 ฝ่าย รักษากติกาผู้ซื้อกับผู้ขาย ทำให้โครงการของเขามีหลักประกันอยู่ระดับหนึ่ง ทำให้สามารถหาเงินมาลงทุนได้ ไม่ถึงขั้นเสรี 100% แต่ก็มีสัญญาที่ต้องไปแข่งขัน และมีสัญญาทำให้ผู้ที่ลงทุนมีความมั่นคงระดับหนึ่ง ผู้ให้เงินกู้ก็มีความมั่นคงระดับหนึ่ง ถามว่ามาถึงตรงนี้แล้วตัวเป้าหมายยังเป็นตัวเป้าหมายเดิม ตัวเศรษฐกิจยังบริหารงานอยู่ ส่งเสริมการแข่งขันลดบทบาทรัฐลง ยึดกรอบนั้นอยู่ เราก็เห็นชัดอยู่ว่าเราจะต้องนำธุรกิจอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้า ก๊าซฯ เข้าสู่อีกขั้นหนึ่ง หมายถึงจะต้องไม่ให้มีการผูกขาดโดยรัฐ ในส่วนที่ยังผูกขาด ขบวนการ ตัดสินใจในธุรกิจนี้จะต้องแยกออกจากผู้ประกอบการโดยตรง คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ เป็นต้น แต่จะต้องมีองค์กรอิสระที่เข้ามาตัดสินใจเรื่องพวกนี้ได้ แล้วก็จะต้องมีตลาดเกิดขึ้นคือ ตลาดไฟฟ้า แม้ตลาดจะไม่เกิดขึ้นก็ต้องมีการแข่งขัน กติกาใหม่เกิดขึ้น ตรงนี้ก็ถึงเวลาที่จะต้องมีกฎหมายซึ่งต้องอาศัยขบวนการบริหาร มันจะไปไกลกว่านั้นไม่ได้ ผมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อไปดูโครงสร้างกฎหมายว่าควรจะมีโครงสร้าง ลักษณะไหน ควรจะมีองค์ประกอบของคณะกรรมการลักษณะไหน องค์กรลักษณะไหนและควรจะมีอำนาจหน้าที่อะไรบ้าง ซึ่งเราก็ศึกษาทั้งรูปแบบที่เกิดขึ้นในนานาประเทศ แล้วอะไรที่เหมาะสมภายใต้ความจริงก็ไม่มีรูปแบบไหนที่ 100% ก็มาคิดแปลงกันในกรอบที่น่าจะมี ถ้าเราตั้งว่าเราจะไปเสรีก็ต้องแปลว่าจะต้องมีการแข่งขันกัน ขบวนการแข่งขันต้องมีตลาดเกิดขึ้น การแข่งขันต้องมีการดูแลทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค กติกาของการลงทุนต่อไปก็ต้องมีเพื่อสร้างความเป็นธรรมทุกฝ่าย องค์กรที่ดูแลก็น่าจะดึงองค์กรออกมาดูแลธุรกิจตรงนี้ แล้วก็ควรมีองค์กรอิสระเกิดขึ้น ในที่สุดคณะกรรมการที่ผมตั้งขึ้นมาก็ได้ยกร่างกฎหมายฉบับเศรษฐกิจซึ่งก็ข้าม สมัยเน้นมาถึงสมัยนี้แล้ว ซึ่งคณะรัฐมนตรีรับหลักการร่างกฎหมายฉบับนี้แล้ว ขณะนี้ส่งให้กฤษฎีกาพิจารณาในรายละเอียดเพื่อนำเสนอคณะรัฐบาลชุดใหม่ต่อไป แล้วนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เพื่อตราออกมาเป็นกฎหมาย ตรงนี้เป็นกุญแจสำคัญเพื่อจะก้าวออกไปขั้นหนึ่งของการที่จะให้มีการบริหาร ธุรกิจอุตสาหกรรมพลังงานใน รูปแบบธุรกิจที่ยึดเศรษฐกิจเสรี กลไกของตลาดเป็นหลัก ลดกลไกของรัฐลง ตรงนี้เป็นกุญแจสำคัญ ตอนนี้แผนแม่บทต่างๆ ที่เตรียมเอาไว้ก็อาศัยกฎหมายฉบับนี้ไม่ใช่กฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจ คนเข้าใจผิด คนไปเข้าใจว่ากฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังผลักดันออกมานั้นเป็น กุญแจสำคัญ ผมคิดว่ายังไม่สำคัญเท่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ การออกพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจเป็นการแปรทรัพย์สินเป็นหุ้นเท่านั้นเอง มีหลายวิธีที่เราทำอยู่แล้ว เช่น โรงไฟฟ้าราชบุรี เป็นต้น กรอบ ก็จะอยู่ลักษณะนี้ในแง่กฎหมายที่เรายอมรับอำนาจของหน่วยงานรัฐ เช่น กรมโยธาก็ดี สิ่งแวดล้อมก็ดี พวกนี้ยังมีอำนาจและบทบาทของเขาต่อไป แม้กระทั่งเราออกกฎหมายฉบับใหม่เพราะอำนาจก่อนออกอาจจะเป็นเรื่องความผาสุกของพี่น้องประชาชน ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินต่างๆ นั้นจะโอนไปให้กับองค์กรอิสระ กฎหมายอื่นที่เขามีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบอยู่ยังทำไม่ได้ อย่างน้อยในกรอบที่ผมคิดว่ายังมีหน่วยงานรัฐอยู่ บทบาทนี้ยังมี

อยู่เพราะในร่างกฎหมายฉบับใหม่ต้องร่างให้ชัดเจนว่าอำนาจอะไร ยังเป็นอำนาจของหน่วยงานรัฐซึ่งเป็นของฝ่ายบริหารซึ่งต้องรับผิดชอบประชาชน และด้านไหนจะเป็นเรื่องการส่งเสริมให้เป็นเศรษฐกิจเสรี ด้านไหนจะส่งเสริมให้เป็นการแข่งขันถูกต้องทั้งผู้ลงทุนและผู้บริโภคซึ่ง เป็นอีกประเด็นหนึ่งจะอยู่ในกฎหมายเก่าต้องทำความเข้าใจ เพราะฉะนั้นจะมีความรู้สึกว่าอำนาจของรัฐแยกออกไปใครจะดูแลผู้บริโภคและปก ป้องสาธารณชน ซึ่งไม่เป็นอย่างนั้น ในเวลานี้มีแรงสนับสนุนอย่างหนึ่ง คือรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาตรา 87 บัญญัติว่า รัฐต้องบริหารเศรษฐกิจแบบเศรษฐกิจเสรี ต้องส่งเสริมกลไกตลาดเป็นหลัก ลดบทบาทของรัฐลงมาตรา 87 เขียนไว้ชัดเจน ตรงนี้จึงเป็นกรอบให้ผมไม่ใช่กรอบของกฎหมายอย่างเดียว เป็นรัฐธรรมนูญเลยทำให้การทำงานพูดได้เต็มปากว่าไม่ใช่เรื่องการขายชาติแต่เป็นเรื่องกรอบแห่ง การบริหารงานทางเศรษฐกิจของรัฐที่เชื่อว่าจะนำไปสู่การที่ทำให้คนไทยกินดี อยู่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมในการบริหารจัดการด้านนี้และเป็นประโยชน์ต่อส่วน ร่วม คงจะไม่ต้องอธิบายว่ามีประโยชน์อะไรในเรื่องการแปรรูป ในเรื่องที่เอกชนมาลงทุน การลดบทบาทของรัฐ เรื่องการอนุรักษ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเสี่ยง ตรงนี้เป็นกรอบที่อยากเรียนให้ทราบ

อ. เทียนไชย : ท่านรัฐมนตรีเห็นว่าในที่สุดแล้วประเทศไทยใน ด้านพลังงานจะเป็นเรื่องของเอกชนเป็นส่วนใหญ่และบทบาทของรัฐจะลดลงเหลือ เพียงการกำกับดูแล การออกใบอนุญาตและก็อำนวยความสะดวกในส่วนของการลงทุนเอกชน

ร.ม.ต. สาวิตต์ : คงจะไปในทิศทางนั้นซึ่งตอนนี้ก็ไปในทิศทาง นั้นอยู่แล้ว เพียงแต่ในกระบวนการจากจุดนี้ไปต้องใช้เวลาเป้าหมายปลายทาง ผมคิดว่าเป็นเสรีตามแผนแม่บทที่ได้วางไว้ตามกรอบที่เรายกร่างขึ้นมาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในแง่ของผมแน่นอนต้องไปทางนี้ เพียงแต่ขบวนการที่จะไปสู่จุดนั้นมีหลายขั้นตอนที่ต้องการการยอมรับในสังคม ไทย ตรงนี้คิดว่าต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไป สร้างความเข้าใจและการยอมรับของพนักงานในรัฐวิสาหกิจต่างๆ

อ. พรายพล : ถือว่าเป็นอุปสรรคไหม

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ไม่ถือว่าเป็นอุปสรรค ผมคิดว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติในการแปรเปลี่ยนจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งซึ่ง เป็นเรื่องธรรมดาจะต้องมีคนคุ้นเคยกับระบบเดิม และต้องห่วงใยการเปลี่ยนแปลงในสังคมประชาธิปไตยของเราผมพูดว่าต้องเจอ ควรจะต้องมีการอภิปรายกัน ทั้งในสภาผู้แทนราษฎร ในกฎหมายฉบับนี้ หรือประชาชนทั่วไปหรือกับพนักงาน ตรงนี้เป็นหน้าที่ เพียงแต่ว่าผู้นำหรือผู้กำหนดนโยบายจะต้องไม่แกว่งจนเกินไป ต้องชี้แจงและรับฟังความห่วงใยแล้วก็มีคำตอบให้คนเหล่านี้ด้วย แต่จะตอบว่าราบรื่นไหมไม่ราบรื่น จะถามว่าไม่มีใครถูกผลกระทบเลยก็ไม่เป็นความจริง เพราะมันเปลี่ยนระบบหนึ่งไปอีกระบบหนึ่ง แต่จะทำอย่างไรที่จะทำให้เรื่องนี้ยอมรับและเรียบร้อยที่สุดก็คงต้องดูสัก 2 - 3 เงื่อนไป ผมว่าวิธีการที่ 1 คือ ต้องทำให้ โปร่งใสเพราะว่าคนเป็นห่วงเรื่องของชาติ คนเป็นห่วงสงสัยการขายชาติ สงสัยใครได้ผลประโยชน์จากการแปรรูปนี้สงสัยว่าประชาชนจะได้ประโยชน์มากน้อยแค่ไหน เงินจากการแปรรูปไปที่ไหน ใครได้กำไร ใครขาดทุน ใครจะตกงาน ใครจะไม่ตกงาน เพราะฉะนั้นมันเป็นเรื่องจริงที่ต้องห่วงใย ต้องทำด้วยความโปร่งใส และต้องอธิบายได้ วิธีการที่ 2 ต้องมีมาตรการรองรับผลกระทบ พนักงานที่จะต้องออกไป หรือ กองทุนที่ต้องดูแลสวัสดิการต้องมีรองรับ เรายึดเป้าหมายส่วนรวมของชาติเป็นหลัก ก็จริงอยู่ แต่ระหว่างแปรรูปวิธีดำเนินการยืดหยุ่นได้ สังเกตเรื่องล่าสุดโรงไฟฟ้าราชบุรี ถ้าเราพูดถึงเป้าหมายระดมทุนโรงไฟฟ้าราชบุรีต้องระดมทุนสูงสุด ต้องการไฟเร็วที่สุด ถ้านั่นคือเป้าหมายหรือวิธีการก็จะไม่ประสบความสำเร็จ เช่นในรูปแบบตอนต้น

ต้องการหาพันธมิตรร่วมทุนเข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นด้วย แต่ในที่สุดมันก็สร้างความขัดแย้ง พันธมิตรร่วมทุนก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งเท่านั้นเอง เป้าหมายหลักเปลี่ยนไม่ได้แต่ต้องไปให้ได้ ยุทธวิธีต้องยืดหยุ่น อะไรที่คิดว่าจะลดความกดดันได้ โดย ไม่เอาพันธมิตรเข้าร่วมแต่จะระดมทุนในประเทศก็ทำได้ เพราะเรื่องอย่างนี้ราต้องยืดหยุ่น คนก็ยอมรับเรื่องเงินทองอธิบายได้หมดว่าต้องไปอยู่ที่การไฟฟ้า ส่วนหนึ่งไปช่วยสวัสดิการพนักงาน ก็เริ่มมีความเชื่อมั่น ถ้าถามตอนนี้ว่าสมบูรณ์หรือเปล่า ก็ยังไม่สมบูรณ์ ทำไมไม่ขายไป 100% ทำไมคณะกรรมการการไฟฟ้าครึ่งหนึ่งยังไปเป็นคณะกรรมการของการไฟฟ้าราชบุรีจะ มีการรวมหัวกันอยู่หรือเปล่า ยังมีอีกหลายคำถามที่ถามผม เพราะฉะนั้นยังไม่สมบูรณ์แต่ก้าวหน้าไปแล้วครึ่งหนึ่ง และไม่ได้เป็นปัญหาอุปสรรคในวันข้างหน้าที่จะลดทุนลงไปเหลือศูนย์ ตรงนี้เองเราต้องใช้ยุทธวิธีนี้ ยุทธ์ศาสตร์หลักต้องไปอย่างนี้ กรอบรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้ต้องไปอย่างนั้นอยู่แล้ว ต้องตีความกรอบใหญ่ เพราะฉะนั้นออกไปสังเกตไม่ค่อยหวั่นไหวง่ายๆ

อ. เทียนไชย : ความเห็นของท่านรัฐมนตรี เรื่องแรงต้านเท่าที่ผ่านมาหรือแม้แต่มองไปในอดีต มาจากไหนที่ทำให้งานอาจจะช้าลง คือมี 2 กลุ่ม กลุ่มแรก พวกพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่เสียผลประโยชน์โดยตรง กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มประชาชนในพื้นที่ซึ่งเราก็เห็นตัวอย่างหลายครั้งอยู่ รัฐบาลมีนโยบายให้มีเอกชนเข้ามาลงทุนแต่คนในพื้นที่ไม่ยอมรับ แม้แต่คนนอกพื้นที่ที่เข้ามาเกี่ยวพัน 2 กลุ่ม มองว่าเป็นผู้เสียผลประโยชน์ เพราะฉะนั้น อันนี้ก็คือแรงต้านที่เกิดขึ้นในความเห็นของท่านรัฐมนตรี

ร.ม.ต. สาวิตต์ : มันมีหลายฝ่ายจะเปิดเป็นเรื่องกลุ่มผล ประโยชน์โดยตรง พนักงานจะสูญเสียงานหรือสวัสดิการน้อยลง หรือเป็นห่วงความมั่นคงของงานนั้นเป็นเรื่องปกติ ก็ไปว่า เป็นเรื่องคัดค้าน แต่จริงๆ เป็นเรื่องที่เขามีสิทธิที่จะห่วงใยชีวิตการงานอาชีพของเขา ก็ต้องอธิบายเพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตการงานของเขา ประชาชนทั่วไปก็จะมีความคิดเห็นตามการวิเคราะห์ของนักวิชาการ ตามกระแสที่เกิดขึ้นในสังคม ประชาชนมีความคิดเห็นส่วนตัวแต่ส่วนหนึ่งก็มีพื้นฐานว่าได้รับข้อมูลอย่างไร ซึ่งข้อมูลข่าวสารนี้ต้องยอมรับว่ามาจากนักวิชาการหลากหลายทั้งที่ไม่เห็น ด้วยและผู้เห็นด้วย อีกด้านหนึ่งก็มาจากการเมืองไทยเราด้วย การเมืองไทยต้องยอมรับว่าอยู่ในขั้นการเปลี่ยนแปลง ภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ เพราะฉะนั้นความคิดทั้งทางบริสุทธิ์หรือมีความคิดแอบแฝงเป็นไปได้ทั้งนั้น ในสังคมประชาธิปไตยแบบไทยเรา อย่าไปคิดว่าพวกนี้จะหายไปจะมีอยู่อย่างนี้และก็มีต่อไป ใครที่ผลักดันนโยบายซึ่งจะเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบที่คุ้นเคยกันมาตั้งแต่ 50 - 100 ปีที่แล้ว เป็นรูปแบบใหม่ต้องเจอ ไม่คิดว่าคนจะค้านเป็นไปไม่ได้อยู่แล้ว ตรงนี้ผมคิดว่าทางรัฐบาลหรือหน่วยงานไม่ค่อยได้ทำจริงจัง คือสร้างความจริงใจและทำอย่างต่อเนื่อง ต้องอธิบายแล้วความรุนแรงก็จะน้อยลง แต่จะให้ทุกคนเห็นตรงกันหมดไม่มีหรอก ก็มีคนบางคนที่เชื่อว่ารัฐบาลควรจะทำเองดีกว่า ก็ยังคุ้นเคยกับระบบเดิมอยู่มากกว่าที่จะให้บริษัทเป็นผู้ให้บริการ ประชาชนทั่วไปอาจจะไม่รู้สึกผูกพันกับบริษัทอาจจะผูกพันกับรัฐบาลหรือตัวแทนของตัวเอง เมื่อรัฐบาลไม่ทำในสิ่งที่ตัวเองต้องการในระบอบประชาธิปไตยเราก็เปลี่ยน รัฐบาลได้ ยังเลือกตั้งได้ ไม่พอใจก็ด่ารัฐบาลได้ แต่จะไปด่าบริษัทเลยก็ไม่ง่ายอย่างที่คิด

อ. เทียนไชย : ในความเห็นของรัฐมนตรี ขบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านขบวนการประชาพิจารณ์ เท่าที่ผ่านมารูปแบบยังมีความเหมาะสมไหม หรืออาจจะมีการ ปรับเปลี่ยนรูปแบบนิดหน่อยหรืออาจจะต้องเปลี่ยนขบวนการใหม่เลย

ร.ม.ต. สาวิตต์ : การให้ประชาชนมีส่วนรวมก็เป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งเรายอมรับ ในรัฐธรรมนูญก็กำหนดไว้ด้วยว่าต้องมีประชาพิจารณ์ ความคิดเห็นแตกต่างกันก็กลับมาตรงประชาพิจารณ์ สร้างความเข้าใจ

กับประชาชนว่าประชาพิจารณ์คืออะไร ผมคิดว่าอยู่ในขั้นตอนปฏิบัติ ตอนนี้อาศัยระเบียบสำนักนายกฯ ซึ่งร่างมาก่อนที่ รัฐธรรมนูญจะกำหนด ก็ยอมรับกันตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว แต่ระเบียบนี้ก็ไม่ได้ผลนัก รัฐบาลก็เข้าใจตรงนี้ รัฐบาลก็พยายามยกร่างกฎหมายขึ้นมา กฎหมายว่าด้วยการทำประชาพิจารณ์ อันนี้ยอมรับว่าสังคมไทยเรายังอยู่ในขั้นการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอยู่ ประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่าเราจะทำอะไรก็ได้แต่ก็เป็นเรื่องของการอยู่ภาย ใต้กฎหมายด้วย ภายใต้ความคิดเห็นของคนอื่น ที่เห็นไม่ต้องกับเราด้วย ขบวนการที่จะหาข้อยุติอยู่ไหน ต้องยอมรับว่ายังไม่มี ยังไม่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งต้องมีการพัฒนาตรงนี้ขึ้นมาอีก ต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ต้องยอมรับว่ายัง ไม่มีเครื่องมือที่จะนำไปสู่การเข้าใจเท่าที่ควร ผมว่าในช่วงนี้อาจจะมีการหยิบยกประเด็นขัดแย้งให้อยู่บนเวทีมากขึ้น ผมเชื่อว่าเวลานี้ยังไม่มีเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจไปสู่ข้อยุติ แต่เป็นเครื่องมือในการเปิดประเด็นมากขึ้น เดิมทีขบวนการหาข้อยุติมันชัดเจนผ่านรัฐมนตรีก็จบตรงนั้น แต่เวลานี้ผ่านรัฐมนตรีเป็นจุดแรกเท่านั้นยังไม่จบ ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วทางด้านประชาธิปไตย ประชาพิจารณ์เป็น ขบวนการหนึ่งซึ่งไม่ได้หมายความว่าจะจบที่ไหน ตรงนี้ต้องยอมรับว่ามันไม่จบลงง่ายๆ

อ. เทียนไชย : ตรงนี้ยังไม่ได้คำตอบชัดเจนใช่ไหม

ร.ม.ต. สาวิตต์ : จะจบลงตรงไหนยังไม่มีคำตอบชัดเจน ในที่สุดก็คงต้องมาดูว่าจะหาวิธีการประนีประนอมวิธีไหนมากกว่าทางรัฐศาสตร์ เพราะเรายังไม่มีระบบประชาธิปไตยของเราเอง ทางการเมืองก็อยู่ในขั้นการพัฒนาเราต้องยอมรับว่าขบวนการตัดสินใจให้อำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วมยังไม่มีมาก่อน ส่วนของขบวนการการเมืองมีอยู่แล้ว อันนี้ต้องยอมรับ

อ. เทียนไชย : อันนี้เป็นปัญหาอุปสรรคที่จะไปสู่จุดหมายปลายทางหรือไม่

ร.ม.ต. สาวิตต์ : อย่าเรียกว่าเป็นปัญหาอุปสรรคแต่เรียกว่าเป็น อีกมิติหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงที่จะไปสู่จุดหมายปลายทาง และวิธีที่ดีที่สุดคือ ต้องดำเนินการให้โปร่งใส และพยายามอธิบายชี้แจงให้ได้ เรายึดเป้าหมายผลประโยชน์ของชาติคือเป้าหมายส่วนรวมของประชาชน ขบวนการก็ต้องอธิบายได้ว่าผลประโยชน์ของการทำอะไรก็แล้วแต่ไปสู่จุดนั้นก็ ต้องอธิบาย ต้องทำด้วยความโปร่งใส และจะต้องไม่รีบร้อนเกินไป แต่ความมุ่งมั่นต้องมี สภาพสังคมไทยเราไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมาเลเซีย เพื่อนบ้านเรา รัฐบาลไทยเราตั้งแต่มีประชาธิปไตย ช่วงหลังๆ เป็นรัฐบาลผสม ผมดูไปในอนาคต ก็ยังเป็นรัฐบาลผสม เพราะฉะนั้นการตัดสินใจทั้งของรัฐบาลเองของสภาผู้แทนราษฎรเองหรือการเสนอข่าว ก็อยู่ในกรอบของการมีทั้งฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายค้านอยู่ในตัวเองตลอดอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินการในสาขานี้ผมเชื่อว่าอธิบายได้ เชื่อว่าทำความเข้าใจกับประชาชนได้ เชื่อว่าประชาชนจะตัดสินด้วยเหตุและผล ต้องขยันอธิบาย อาจจะถูกกล่าวหาว่าขายชาติก็ต้องชี้แจง ส่วนในกรอบใหญ่กว่านั้น ผมยังคิดว่าเราควรจะเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ยิ่งถ้าเราเปิดเสรีมากน้อยเพียงใด ก็จะเป็นประโยชน์ของชาติ ยิ่งเราอยู่ตรงกลางของประเทศเพื่อนบ้านเรา เพราะว่าการที่เพื่อนบ้านเรามีพลังงานหรือมีศักยภาพในการพัฒนาพลังงาน โดยเฉพาะมาตามท่อได้จะเป็นประโยชน์กับประเทศไทยและกับประเทศเพื่อนบ้าน ถือเป็นประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราเชื่อมโยงซึ่งกันและกันบนกติกาที่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นผมให้ความสำคัญมากในการจะที่มีเครือข่ายกับเพื่อนบ้าน เราจะสามารถบริหารระบบไฟฟ้าในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าปัจจุบัน และคนไทยน่าจะได้ประโยชน์จากตรงนี้ด้วย ทั้งในเรื่องความมั่งคงด้านปริมาณและระบบ ผมให้ความสำคัญกับตรงนี้มาก ผมจึงริเริ่มลงนาม MOU กับลาวไว้และตอนนี้พยายามย้ำกับหน่วยงานของรัฐว่าเราจะต้องรักษาข้อตกลงนี้ไว้ให้ได้ และดำเนินการต่อไป ไม่ใช่

ว่าวันนี้เศรษฐกิจไม่ดีแล้วขอยกเลิกไปก่อน เราต้องดูภาพใหญ่กว่าว่าอนาคตเราจะไปอย่างไร อนาคตเราจะเป็นเศรษฐกิจเสรี อีกเป้าหมายหนึ่งเครือข่ายที่จะต้องเชื่อมโยงกับภูมิภาคนี้ต้องให้เกิดขึ้น เพราะทั้งปริมาณและราคาจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศเรา เรื่องเครือข่ายท่อก๊าซฯ ก็ควรสนับสนุนต่อไป เอาของในประเทศ เราก่อน แล้วก็ซื้อมาจากเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศพม่า หรือในพื้นที่พัฒนาร่วม เช่น ไทยกับมาเลเซีย หรือพัฒนาสำรวจกันต่อไปไม่ว่าไทยกับเวียดนามหรือกับเขมร เป็นสิ่งที่จำเป็นและจะต้องทำกันต่อไป แล้วในที่สุดเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายไปถึง อินโดนีเซีย

อ. เทียนไชย : ถ้าดูประวัติศาสตร์ดั้งเดิม นโยบายที่สำคัญของประเทศในด้านพลังงานประการหนึ่งคือ การพึ่งพาตนเองด้านพลังงานหรือการมีแหล่งพลังงานของเราเองเป็นยุคโชติช่วง ชัชวาล สมัยท่านพัฒนาเอาไว้เองคือ ลดการนำเข้า จะขัดแย้งกันหรือไม่

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ไม่ขัดแย้ง เราต้องดูว่าความต้องการพลังงานของเรายังมีอย่างต่อเนื่อง อะไรที่มี ในประเทศเราก็ต้องสำรวจต่อไป เราต้องพัฒนาขึ้นมาเอง ในขณะเดียวกันเราต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อความมั่นคงของชาติก็คือ เราเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับเพื่อนบ้านเราต้องพึ่งพากัน ซึ่งเป็นความมั่นคงอีกด้านหนึ่ง ไม่ได้ไปพึ่งพาน้ำมันจากตะวันออกกลางอันนั้นไม่มีผลประโยชน์ร่วมกันเลย นั้นเป็นเรื่องธุรกิจซึ่งเราตกเป็นเบี้ยล่างอย่างเดียว เพราะเราต้องซื้อ แต่กับเพื่อนบ้านมันเกื้อกูลความมั่นคง ของชาติพึ่งพาซึ่งกันและกัน ลองสังเกตดูประวัติศาสตร์ไม่ว่าเราจะมีความสัมพันธ์อย่างไรกับประเทศลาว ในยุคที่มีความขัดแย้งกันตามแนวชายแดน กระแสไฟฟ้าจากน้ำงึมไม่มีขาด มีด่านก็ไม่ให้ข้าม การค้าจะไม่ให้มี แต่ไฟฟ้าไม่เคยหยุด เพราะมีประโยชน์ร่วมกัน เขาได้เงินตรา เราก็ได้ไฟ เป็นต้น ตรงนี้เอง ถ้าเกิดเราเชื่อมโยงกันรอบบ้านเราเอง สัดส่วนไม่ได้มาจากประเทศใดประเทศหนึ่งมากนัก เพราะฉะนั้นเรามีสำรองในระดับหนึ่ง เกิดมีปัญหากับประเทศใดประเทศหนึ่งก็ไม่ได้หมายความว่า เราจะมีปัญหากับประเทศอื่นด้วย เพราะตรงนี้เองเราต้องขยายความร่วมมือกับทุกประเทศที่อยู่รอบบ้านเรา สัดส่วนที่เราจะได้มาจากเขาอยู่ในระดับที่มีความสำคัญ แต่ไม่ถึงขั้นที่ทำให้เราไม่สามารถเป็นตัวของเราเองได้ เรายังมีทางเลือก ความมั่นคงของชาติเราคือ เราต้องเปิดทางเลือกไว้กับเพื่อนบ้านอยู่ตลอดเวลา ทั้งในแง่ของการลงทุนโดยรัฐ และต่อไปของเอกชน และไปพึ่งพากับทุกประเทศรอบบ้านเรา ทำให้เรามีทางเลือกกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องไปในทางนั้น เพราะฉะนั้นถ้าเรามีสำรองเช่นกับเพื่อนบ้านเรา ไฟฟ้าขึ้นไป 25 - 30% ก็ไม่สามารถทำให้เราตกอยู่ในสภาพที่ลำบาก

อ. เทียนไชย : เพราะฉะนั้นท่านมองว่าเป็นทางเลือกมากกว่า

ร.ม.ต. สาวิตต์ : เป็นทางเลือก เป็นการแข่งขันในอนาคต การแข่งขันไม่ใช่การเผชิญเรื่องความมั่นคงในกำลังทหาร ผมว่าจะเป็นการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศใดที่สามารถทำให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อำนาจต่อรองดีที่สุด และใช้กติกา WTO อันนี้จะเป็นหลักประกันให้กับประเทศไทยเรา เขาก็พึ่งเรา เราก็พึ่งเขา ความมั่นคงของชาติอยู่ตรงนั้น เป้าหมายคือ ความมั่นคงของชาติ อันนี้ต้องเข้าใจ ไม่ใช่ว่ามีความมั่นคงน้อยลง แต่เรายอมรับว่าอย่างไรเราต้องพึ่งไฟฟ้าจากต่างประเทศ เราก็ต้องวางยุทธศาสตร์ โดยที่ไม่พึ่งพาประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่หลายประเทศให้มีการแข่งขันเต็มที่และเราไม่พึ่งทางเดียว เขาก็พึ่งรายรับจากเราด้วย เป็นต้น และก็เชื่อมเศรษฐกิจทางด้านอื่นโดยปราศจากการเมืองระหว่างประเทศซึ่งต้องนำ ไปสู่จุดนั้นให้ได้

อ. เทียนไชย : เป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 หรือ 6 ได้ตั้งเป้าว่าจะต้องลดการนำเข้าสินค้าพลังงานทุกประเภทให้ต่ำ 50% เพื่อหันมาพัฒนาในประเทศ แปลว่าอันนี้ไม่มีความจำเป็นอีกแล้ว

ร.ม.ต. สาวิตต์ : อย่าไปแยกว่าไม่มีความจำเป็น ในที่สุดแล้วเราจะพัฒนาพลังงานในประเทศอะไรเพิ่มเติม โดยมีเงื่อนไขว่าต้องลดความขัดแย้งในประเทศลงด้วย เราจะสร้างพลังงานน้ำกับเขื่อนก็ทำไม่ได้ เพราะมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ถึงขั้นนี้เราซื้อไฟฟ้ามาถูก ลดความขัดแย้งได้ดีกว่า สิ่งหนึ่งที่เราต้องพยายามหลีกเลี่ยงคือไม่ให้วิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ กลายเป็นปัญหาทางสังคม ถ้าเพื่อเปลี่ยนสภาพปัญหาเศรษฐกิจกลายมาเป็นปัญหาสังคม ในที่สุดปัญหาสังคมกลายเป็นปัญหาทางการเมือง ผมคิดว่าประเทศไทยจะอยู่ในสภาพที่ลำบากมาก ความเชื่อจะหายไป ความขัดแย้งจะมากขึ้น ในที่สุดคนไทยไม่สามารถกินดีอยู่ดี เพราะว่าต้องมาแก้ปัญหาทางสังคม แบบ เพื่อนบ้านเราบางประเทศเขาเจอวิกฤตเศรษฐกิจเหมือนเรา เขามีปัญหาสังคม ภายในมากกว่าเรา ปัญหาสังคมเป็นปัญหาความรุนแรง เป็นปัญหาการเผชิญหน้า การแบ่งแยกดินแดนออกมา และในที่สุดปัญหาอื่นแก้ไม่ได้ก็กลับมาแก้เศรษฐกิจ ไม่ได้ เป้าหมายใหญ่ของผมต้องการมีเศรษฐกิจเสรี กลไกตลาด ลดบทบาทของรัฐ แต่วิธีการเปลี่ยนแปลงต้องเดินด้วยความระมัดระวังไม่ใช่นำไปสู่การเผชิญหน้า ทางสังคม นำไปสู่ปัญหาทางการเมือง ในที่สุดเป้าหมายไม่มีทางไปถึงอยู่แล้ว เราต้องย้อนหลังไปใหม่ คนที่จะลงทุนก็ไม่กล้าลงทุน ตรงนี้ต้องมีการระวังเหมือนกัน

อ. เทียนไชย : นโยบายราคาซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเหมือนกัน เราพูดกันเรื่องเศรษฐกิจเสรีแน่นอนว่าต้องเกี่ยวพันกับนโยบายราคาด้วย ตอนนี้มีเรื่องที่ติดค้างอยู่ในเรื่องของก๊าซปิโตรเลียมเหลว ซึ่งตอนนี้เป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมสุดท้ายที่รัฐบาลยังไม่กล้าเข้ามาตัดสิน ใจดำเนินการ ไม่ทราบว่านโยบายนี้ท่านจะให้ความเห็นอย่างไร

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ก็อยู่ในกรอบเดียวกับเรื่องไฟฟ้า เรื่องน้ำมัน ซึ่งเราต้องการนำไปสู่เศรษฐกิจเสรี สินค้านี้ก็เช่นเดียวกัน ใช้กลไกตลาด และส่งเสริมเอกชน นั้นคือ กรอบใหญ่เช่น เดียวกัน แต่เงื่อนไขของกรอบนี้ต้องเข้าใจว่าคืออะไร และทำไมถึงไม่ก้าวหน้า เงื่อนไขของการค้าขายเสรี คือ ต้องมีการแข่งขันกัน ในแง่ของการผลิต เริ่มแรกก่อนก็แข่งขันกันน้อย เป็นเรื่องของ ปตท. เป็นหลักในการผลิตก๊าซหุงต้ม ซึ่งได้มาจากโรงแยกก๊าซ 4 แห่ง และจากโรงกลั่นน้ำมันบางส่วน สัดส่วนในขบวนการผลิตมีน้อย การจำหน่ายก็น้อย นี้คือประเด็นแรกการแข่งขันทางการผลิต และการจำหน่าย น้อยมาก ไม่ใช่ไม่อยากส่งเสริม แต่เป็นเรื่องของประวัติศาสตร์และพอมาเจอยุคที่เศรษฐกิจกำลังถดถอยจะให้คนมา ลงทุนอันนี้ก็เกิดขึ้นไม่ได้ ประเด็นที่ 1 คือการ แข่งขันไม่มี หรือมีก็น้อยมาก ประเด็นที่ 2 ยังมีพวกถังขาวเต็มตลาดอยู่ นี้เป็นปัญหาอุปสรรคของการแข่งขัน ของที่ถูกต้องได้มาตรฐานยังไม่มี ประเด็นที่ 3 ภายใต้เศรษฐกิจเวลานี้ ก๊าซหุงต้มซึ่งเดิมรัฐไม่ได้ไปอุดหนุนจนถึงทุกวันนี้รัฐก็ไม่ได้อุดหนุน แต่เป็นการอุดหนุนโดยผู้บริโภคที่ใช้น้ำมันนั่นเองเป็นหมวดหมู่ของพลังงาน ด้วยกัน ถือว่าเอาน้ำมันไปชดเชย แต่ไม่ได้เอาออกมาจากภาษีอากรโดยตรง ตรงนี้ต้องดูว่าผลกระทบไม่ได้เป็นห่วงแต่ผู้บริโภคที่มีเงิน แต่มีผลกระทบต่อผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย ภายใต้เศรษฐกิจปัจจุบันกับทางเลือกของอุตสาหกรรมบางประเภทที่ใช้ก๊าซฯ เราก็ไม่เปิดทางเลือกให้เขาแต่เราส่งเสริมให้เขามาใช้ตรงนี้เอง รวมทั้งทางด้านขนส่ง เช่น แท็กซี่เกิดจากการส่งเสริมของรัฐเอง ตรงนี้ก็เลยมีข้อจำกัดว่าจะ ยกเลิกได้เร็วแค่ไหน เราต้องพูดถึงว่าเราจะแก้ปัญหาปมที่เราผูกไว้ด้วยกัน ตอนนี้ทางออกอยู่ตรงไหน แต่ละเรื่องทางออกจะไม่เหมือนกัน เช่น ทางออกของพวก ยานพาหนะ รถแท็กซี่ รีบเร่งใช้ NGV ก็เป็นทางหนึ่งที่จะใช้ก๊าซธรรมชาติ มีการ ดัดแปลงอุปกรณ์ โดยมีการใช้เงินกองทุนอนุรักษ์ฯ ไปดัดแปลงรถสาธารณะต่างๆ ตรงนั้นก็จะมีโครงสร้างของมันเอง และในที่สุดก็ให้ลอยตัวไป ในแง่ของอุตสาหกรรมทำอย่างไร ถ้าเขาอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ใกล้ท่อก๊าซฯ ก็เปลี่ยนไปใช้ก๊าซธรรมชาติ แต่ถ้าอยู่ห่างไกลต้องมาดูว่าจะส่งไปได้ไหม อาจจะต้องมีราคาสำหรับก๊าซธรรมชาติ ส่วนก๊าซหุงต้มก็อาจจะต้องมีโครงสร้างใหม่ ซึ่งตอนนี้เท่ากันหมด ถ้ายังไม่ได้คิดก็ยังไปไม่ได้ไกล

ตอนนี้ถ้าในกรอบใหญ่ลดการอุดหนุนกองทุนน้ำมันลงไป แต่ผมไม่เห็นด้วยที่จะลดการอุดหนุนทีเดียว 100% คิดว่าจะต้องให้เวลา ปรับตัว เช่น ทุกไตรมาสอาจจะปรับราคาเพิ่มทุก 5% อาจจะใช้เวลาปรับถึง 2 ปี ปรับขึ้นมา 50% เป็นต้น ที่ละไตรมาสโดยประกาศให้ประชาชนรู้เพื่อเขาจะได้เตรียมตัว โดยมีเงื่อนไขถ้าเศรษฐกิจเอื้ออำนวยแล้วเราก็ค่อยๆ ปรับไปได้ โดยราคานี้อาจจะลดลงได้บ้าง แต่ต้องค่อยๆ ทำกันไป

อ. เทียนไชย : ท่านมองว่ายังใช้เวลาอีกนาน

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ผมไม่ค่อยเชื่อว่าจะเกิดขึ้นได้ภายในวันนี้ ต้องทำเป็นขั้นเป็นตอน ถ้าเพิ่มขึ้นมา มากขึ้นและผู้บริโภคมีกำลังพอจะทำอย่างไร ต้องไปดูว่าผู้บริโภคมีกำลังแค่ไหน เช่น ถังขนาดเล็ก 15 กก. อาจจะมีราคาต่ำ ถ้าใหญ่อาจจะแพงขึ้น ซึ่งต้องมาดู โครงสร้างแบบไฟฟ้าโดยอุดหนุนผู้ที่มีรายได้น้อยหน่อยหนึ่ง ในแง่ไฟฟ้าต้องไปดูการบริโภคต่อหน่วยต่อเดือน แต่ก็ไม่อยากที่จะสร้างกลไกขึ้นมาใหม่โดยไม่จำเป็น ก๊าซฯ มีหลายเงื่อนไขไม่ใช่ว่าไม่สนับสนุนให้ค้าเสรี เพียงแต่ต้องเอาปมที่ผูกไว้ออก และส่งเสริมทั้งกระบวนการแข่งขันด้านผลิตจำหน่าย และเอาของไม่ถูกกฎหมายออกจากตลาด ซึ่งมีหลายเงื่อนไข แต่ไฟฟ้าอยู่ในสายส่งชัดเจนว่าใครจะได้ใครจะ ไม่ได้ เพราะฉะนั้นชัดเจน ก๊าซหุงต้มยากกว่ากันเพราะไปโยงกับผู้มีรายได้น้อย เรื่องสิ่งแวดล้อมไปตัดไม้มาทำเป็นฟืน เพราะฉะนั้นถ้าพูดกันจริงเรื่องก๊าซฯ ก็ต้องดูในกรอบใหญ่เรื่องการใช้พลังงานต่างๆ เดิมไม่ใช่เป็นเรื่องยากลำบากที่จะดูราคาก๊าซหุงต้ม เก็บ 20 - 25 สตางค์ต่อหน่วยต่อลิตร และกองทุนนี้ก็ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ เผอิญมาเป็นเรื่องใหญ่ในช่วง 6 เดือนหลังปีนี้เอง กองทุนน้ำมันติดลบเกิดขึ้นจากราคาน้ำมันทำให้ราคาก๊าซฯ ขึ้นมาด้วย มันไม่ใช่เป็นปัญหาปีนี้ เป็นปัญหาโครงสร้างมา 10 ปีแล้ว ผมว่าเรื่องที่ติดลบไม่ใช่เรื่องยุ่งยากอะไรที่จะจัดการเพราะเห็นชัดว่ามี รายรับเกิดขึ้นเท่าไร ไม่เหมือนรถเมล์ ถ้าติดลบไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรก็จะขึ้นค่ารถเมล์ ตรงนี้มี 2 ทางเลือกในการแก้ไขเรื่องกองทุนน้ำมัน ครั้งที่ 1 ก็ไปเก็บกับกองทุนน้ำมัน ครั้งที่ 2 ก็ไปลดค่าอุดหนุน ซึ่งแล้วแต่ว่าจะไปทางไหน อย่าลืมว่ากองทุนฯ ก็เคยบวกเป็น 7,000 - 8,000 ล้านบาท ตอนนี้ไม่ใช่ติดลบเป็น 50,000 ล้านบาท มันยังอยู่ในสถานะที่แก้ไขได้ เพียงแต่ว่าจะใช้นโยบายอะไรเข้าไปแทรกแซงเมื่อไรเท่านั้นเอง เผอิญเราลดลงมาจากที่เราเก็บเข้ากองทุนเป็นเท่านั้นเอง เพราะราคาน้ำมันดีเซลสูงขึ้น พอดีเราเป็นห่วงว่ากระบวนการภาคผลิตที่แท้จริงอาจจะถูกผลกระทบจากราคาน้ำมัน แทนเลยต้องไปช่วยตรงนั้นไว้ก่อน ปตท. ก็เคยเสนอ ในที่สุด ปตท. บอกว่ายินดีจะให้ติดลบไว้ก่อน เพราะ ปตท. ห่วงว่าจะไม่สามารถลดราคาน้ำมันลงมาได้ เขาเป็นผู้ผลิตต้องรับภาระว่าจะลดราคาน้ำมันดีเซล หรือตรึงโดยไม่ให้ขึ้นราคา แต่ก๊าซหุงต้มเขายังมีบิลที่วางไว้เก็บจากกองทุนในวันหน้าได้ ถ้าเผื่อกองทุนสามารถขึ้นได้ต่อไป ราคาน้ำมันในช่วงปีนี้ผิดปกติเพิ่ม 10 เหรียญต่อบาร์เรล เป็น 20 - 30 เหรียญต่อบาร์เรล ซึ่งไม่ใช่ปัญหาของเมืองไทยประเทศเดียว แต่เป็นปัญหาของโลก ระบบมันต้องปรับที่จุดใดจุดหนึ่ง เราไม่ควรเอาจุดนั้นมาวางระบบถาวรของเรา เราควรที่จะปรับตัวเราเองเพื่อที่จะอยู่รอดจนกว่าระบบมันชัดเจนแล้วค่อยมา ปรับกัน เพราะก๊าซหุงต้มเป็นนโยบายระยะยาวชัดเจน ช่วงนี้เศรษฐกิจไม่ดี ของยังแพงประชาชนยังเดือดร้อน การแข่งขันยังไม่เกิดขึ้นก็ชะลอไว้ก่อนเท่านั้นเอง เป็นเรื่องของการจัดการมากกว่าเป็นเรื่องอื่น

อ. เทียนไชย : ตอนนี้ราคาน้ำมันก็ไม่ถึงกับเสรีในทางเทคนิค ตั้งแต่ตอนยุครัฐมนตรีปิยะณัฐ ตอนนั้นใช้นโยบายกึ่งราคาเดียวมาลดช่องว่างให้แคบลงโดยมีเงินชดเชยค่าขนส่ง หมายความว่าคนกรุงเทพฯ จ่ายค่าน้ำมันแพงขึ้นกว่านิดหนึ่ง บริษัทน้ำมันเองรับส่วนเกินอันนี้ไปชดเชยค่าขนส่ง ทำให้ช่องว่างจากกรุงเทพฯ - เชียงใหม่ เดิม 45

สตางค์ เหลือ 20 สตางค์ เป็นต้น ซึ่งมีอยู่ในโครงสร้างราคาปัจจุบัน ท่านคิดว่านโยบายนี้ในที่สุดจะต้องเปลี่ยนไปหรือกลับไปสู่เสรีลอยตัวเต็มที่ ทำไมไม่เป็นราคาเดียวทั่วประเทศ

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ผมไม่เห็นด้วยว่าจะต้องเป็นราคาเดียวทั่ว ประเทศ ประเด็นแรก คือเหตุผลหลักราคาจะต้องสะท้อนถึงการบริหารงานด้านการขนส่งน้ำมันต่างๆ แต่ก็ไม่เห็นด้วยเช่นเดียวกันว่าจะปล่อยเสรี 100% เพราะยังมีพื้นที่ห่างไกล ในเศรษฐกิจของเราเขาก็ต้องการความช่วยเหลือเพิ่มขึ้น ตรงนี้เราใช้เป็นนโยบายไม่ใช่เรื่องน้ำมันอย่างเดียว แต่เราใช้เป็นนโยบายทั่วประเทศในเรื่องการลงทุนอยู่แล้ว เช่น BOI ก็จะมีเขต 1 เขต 2 เขต 3 ในการให้สิทธิประโยชน์ ตรงนั้นเห็นได้ชัดว่าจริงๆ แล้ว เราสร้างความเป็นธรรมในสังคม ลดช่องว่างระหว่างคนมีกับคนไม่มี ถ้าพูดอย่างนั้น การบริโภคต่างๆ น่าจะถูกลงสำหรับคนที่อยู่ต่างจังหวัดในพื้นที่ห่างไกล ลดภาษีลงทุนเพื่อให้คนไปประกอบกิจการต่างๆ มากกว่าตอนนี้ ผมไม่เห็นด้วยที่รัฐบาลจะสร้างเครื่องมือใหม่ในเรื่องกองทุนต่างๆ ในที่สุดมันจะมีปัญหาของตัวมันเองในการบริหาร จัดการ เพราะฉะนั้น ถามว่าเอาการยอมรับของประชาชนก่อน ผมคิดว่าในโครงสร้างปัจจุบันพอที่จะอธิบายได้ พอที่จะยอมรับกันได้ในส่วนรวมว่าราคากรุงเทพฯ กับราคาต่างจังหวัดต่างกัน

อ. เทียนไชย : ในระดับนี้

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ในระดับนี้ ผมคิดว่ายังไม่มีข้อร้องเรียนมาก มีข้อสังเกตแต่ก็อธิบายกันได้ ไม่ใช่ว่ารัฐปล่อยให้ต่างกันจนเกินเหตุ

อ. เทียนไชย : แต่ท่านให้คงนโยบายปัจจุบันเอาไว้

ร.ม.ต. สาวิตต์ : นโยบายปัจจุบัน เพราะไม่ใช่เป็นนโยบายในแง่ของการบริหารงานทางเศรษฐกิจ แต่เป็นนโยบายที่เชื่อมโยงการบริหารงานทางสังคมด้วย ถ้าปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาทางสังคม ตรงนั้นเราต้องพยุงไปตลอด ปัญหาทางสังคมไทย เราต้องยอมรับว่าเป็นปัญหาการเหลื่อมล้ำกันระหว่างคนเมืองกับคนภูมิภาค ตรงนี้เราไม่ควรที่จะไปทำอะไรให้เกิดช่องว่างมากขึ้นโดยใช้นโยบายเสรีจนมัน กระทั่งมันไปไม่ได้ ในที่สุดมันจะหยุดกระบวนการพัฒนา โลกยอมรับการเปิดเสรี โลกเราก็ไปทางนี้ ประเทศไทยเราก็ไปทางนี้ เข้าเป็นสมาชิก WTO แต่ในการบริหารงานเศรษฐกิจถึงจะมาทางนี้แต่ไม่ควรหลับหู หลับตา ลุยไปเป็นรถถัง รถบดถนนไปเลย

อ. เทียนไชย : มีบางกลุ่มพูดว่าประเทศไทยควรมีกระทรวง พลังงาน คือให้ทุกอย่างมีศูนย์เดียว มีเอกภาพในการบริหาร ท่านมองอย่างไรในด้านการบริหารองค์การในอนาคต

ร.ม.ต. สาวิตต์ : กลับมาดูเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน ที่จะออกกฎหมายฉบับใหม่ ถ้าออกมาได้จริง กุญแจของการจัดการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมจะอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายในแง่ของการ ให้กรรมการมีอิสระมากขึ้น ตรงนั้นจะเป็นเรื่องที่ดูแลเป็นหลัก ส่วนการกำหนดนโยบายรัฐจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการวิเคราะห์เรื่องที่เกี่ยว ข้องให้กับรัฐบาล เช่น นโยบายด้านพลังงานจะใช้ปรมาณูหรือไม่ เราควรจะเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน จะเจรจาอย่างไร ราคาพลังงานโลกเป็นอย่างไร โดยอาจจะมีหน่วยงานที่เหมือนกับสภาพัฒน์เป็นหน่วยงานสาขาพลังงานที่ วิเคราะห์เรื่องต่างๆ ให้กับรัฐบาลตลอดเวลา แต่บทบาทของการเป็นผู้กำกับดูแลควรจะตัดออกไป หน่วยงานอื่นๆ ที่มีบทบาทเกี่ยวกับพลังงานนั้นที่จริงเขาก็ทำหน้าที่ส่วนหนึ่งตามที่กฎหมาย เขากำหนดอยู่แล้ว เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อมต้องมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการไม่ว่าจะเป็น โครงการ

อุตสาหกรรม โครงการไฟฟ้า เขาก็ทำหน้าที่นั้นอยู่แล้ว ผมคิดว่าเขาก็ควรจะทำต่อไป ไม่ควรดึงหน่วยงานนั้นไปอยู่กระทรวงใหม่ หรือจะไปดึงงานของกรมโยธาธิการที่ดูแลเรื่องนี้ไปอยู่กระทรวงใหม่ ผมว่าไม่จำเป็น ส่วนตัวผมไม่เห็นด้วยกับการที่มีอำนาจ ไม่เห็นด้วยกับบทบาททางราชการที่มีมาก ผมไม่ค่อยผลักดันหรอก ผมสนับสนุนหน่วยงานเล็กที่มีบทบาทน้อยแต่เป็นหน่วยงานที่ทันสมัย ที่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เรื่องต่างๆ เพื่อให้เชื่อมโยงกับภาคเอกชน เชื่อมโยงกับภาครัฐได้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ มากกว่าเป็นหน่วยปฏิบัติ ผมไม่เห็นด้วยกับหน่วยงานของราชการมาเป็นหน่วยปฏิบัติ ผมไม่เห็นด้วยกับหน่วยงานรัฐบาลมาเป็นผู้กำกับดูแลโดยไม่จำเป็น ถ้าเผื่อกฎหมายใหม่ออกมาไม่ใช่ถึงกับยุบหน่วยงาน สพช. ก็เป็นหน่วยงานทันสมัยที่เข้าใจเรื่องสถานการณ์ของโลก ช่วยกำหนดนโยบาย ทิศทาง ทั้งกับเอกชนและกับเพื่อนบ้าน ช่วยกำหนดนโยบายของชาติบ้านเมืองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ มากกว่าเป็นหน่วยปฏิบัติหรือเป็นหน่วยกำกับดูแล ผมคิดว่าควรจะเป็นอย่างนั้นมากกว่า เพราะฉะนั้น ไม่เคยอยู่ในหัวผมเลยที่จะสร้างกระทรวงใหม่ และไม่คิดว่าควรจะทำเพราะจะนำไปสู่การรวบอำนาจในสิ่งที่ไม่จำเป็น

อ. เทียนไชย : ท่านมีแนวนโยบายอื่นๆ ที่อยู่ในใจที่อยากจะพูดถึงไหม

ร.ม.ต. สาวิตต์ : ไม่มี ก็ถือว่าประเด็นสุดท้ายที่อยู่ในช่วงที่มีโอกาสเปลี่ยน เปลี่ยนกับระบบเดิมที่ ผูกขาดโดยรัฐ 100% มาวางรากฐานที่เปลี่ยนไปสู่อนาคตใหม่ว่าจะไปได้เร็ว ซึ่งมีหลายปัจจัย ทั้งในประเทศ การเมือง นักวิชาการ ก็ค่อยๆ พิสูจน์ที่ละเรื่องไป ความหวาดระแวง ความห่วงใย ความสงสัยก็หายไปเอง พอถึงจุดหนึ่ง มันจะมีแรงผลักดันของมันเองผมเชื่ออย่างนั้น